

'BETȚIA DE

CUVINTE

„Deplorabil te poate face oricine; numai tu însuși te poți face ridicul.“

CARAGIALE

COMPLEMENTARITATEA ÎNGEMĂNĂRII

V-am prezentat, în numărul trecut, câteva fragmente din volumul IV, cel mai recent (1990), al unei vaste opere teatrolgice intitulată **Consemnări — arta teatrului contemporan**. Ne opriseam, dacă mai țineți minte, abia la pagina 30, întrucât capacitatea noastră de absorbție se dovedise prea modestă față de concentrația de idei a scrierii (amintirea frazei cu „expresia expresivă“ ne dă și acum vertij). Ce-i drept, prea ne-am întrecut atunci cu degustarea aserțiunilor teoretice ale autorului. De astă dată, ocupându-ne de examinarea modului în care se aplică ele practic în domeniul teatrului — spicuiind, adică, din recenziile și cronicile aceluiași —, sperăm să ajungem cu bine la capătul opului. O să ne întoarcem doar o clipă înapoi (gest pentru care sperăm că ne veți ierta...), fiindcă nu trebuie să uităm că „Scena transcrisă în critică, de cele mai multe ori, își recunoaște imaginea scenică devenind recognoscibilă prin «jocul» ideilor“ (p. 27), iar „Critica de teatru orientează publicul și publicul își poate examina judecata critică în funcție de autoritatea demersului critic“ (ibid.). V-ați lămurit care e treaba criticii, nu-i așa? În acest caz, să trecem la cheștiune. Pentru ca, însă, coborîrea din atât de înalte ceruri conceptuale pe terenul ferm (mă rog, vorba vine) al vieții teatrale să nu fie prea bruscă, să mai reținem că „S-a dovedit a fi regia regenta spectacolului, ivind convenția scenică și teatralitatea din poezia literaturii dramatice, uneori pură și de cele mai multe ori redimensionată într-un scenariu de autor“ (p. 44). Așadar, convinși că „Originalitatea creației scenice, universul inedit construit de actor poartă sigiliul cultural și temperamental în complementaritatea îngemănării dintre durată istorică și clipea actualității“ (ibid.), iată-ne în posesia unui minimum de informații necesare pentru a înțelege de ce „Titus Popovici, emul al teatrului politic în drama-pilot **Puterea și Adevărul** și în drama istorică **Moștenirea**, sporește prin conceptualizare și creație prolegomenele confluenței artelor“ (p. 52) și cum anume „**Io-neștii** lui Platon Pardău intersectează continuitatea și discontinuitatea dramei sociale și psihologice în pluriforme imagini de tensiune emoțională, coroborate

cu intenționalitate constanțială patologicului dramaturgic“ (p. 53). Este, poate, cineva care nu a înțeles? Dar e foarte clar... Mergem mai departe! „Dramaturgia lui Paul Everac, D.R. Popescu, Marin Sorescu, Titus Popovici, Ecaterina Oproiu, Dina Cocea, Mircea Radu Iacoban, Gheorghe Vlad, Dan Tărchilă, Ion Brad — poet și dramaturg —, Dumitru Solomon, Tudor Popescu, Th. Mănescu, Iosif Naghiu, Adrian Dohotaru, Eugenia Busuicoeanu, Paul Cornel Chitic, Ion Bălan, a mai noului autor Ion Girmacea și a altora, egali în valoare, alcătuiește un periplu literar-dramatic convingător de eflorescență a arborelui cultural al națiunii noastre“ (p. 91). Doar n-o să ridicați obiecții la adresa unei judecăți critice atât de fine, capabile să descopere în opera a 19 dramaturgi (sau, vă îndoiți că...?) elemente care să-i facă, în devălmășie, „egali în valoare“?! Ori vreți să spuneți, cine știe, că a scăpat careva neegalizat? Fiți liniștiți, căci „Se adaugă landului dramaturgiei mai tinerii dramaturgi în arta scrisului: Adrian Dohotaru (sic!), Platon Pardău, Dinu Grigorescu, Ion Bălan (chiar așa!), Ion Girmacea (întocmai!), tutelați de modernitatea exponențială a culturii teatrale“ (p. 92). Familie mare, bietul Pristan-da! Dar să mai lăsăm focului pustia de dramaturgie națională și să mergem la teatru să-i vedem pe clasici. Gorki, Vassa **Jeleznova**, la Naționalul bucureștean: „Literaritatea dramei și convenția teatralității viiază într-o îngemănare în matca căreia (s.n.) cultura spectacolului pare a fi virful de lance al teatrului, azi“ (p. 101); „A răspuns crezului (...) regizoral (...) un conclave actoricesc de elita. În interpretarea de excepție a Florinei Cercel, în Vassa Jeleznova, protagonistă, se intrupează o lume a rapacității prin particularități de expresivă expresie scenică“ (p. 102); Vă atragem atenția asupra remarcabilei constanțe stilistice a autorului! Shakespeare, **Regele Lear** la Naționalul timișorean: „Ioan Ieremia, directorul de scenă al spectacolului, s-a angajat constructor într-o uriașă întreprindere imaginată, în uzina Shakespeare, extrapolând din acest imens spațiu — istoric și dramatic, real și poetic, continental și oceanic — datele semnificative într-un

edificiu ce se vrea autentic istoric și contemporan mental sub raportul racordărilor cu cugetarea (s.n.) semenilor noștri“ (p. 106); „Spectacolul timișorean a beneficiat de o distribuție inspirată, de un conclave artistic înzestrat...“ (p. 107). Cehov, **Livada de vișini**, la „Not-tara“: „Detășindu-se de opera scenografică încifrată și nefuncțională din sfera spectacolului și de prezența copilului Grișa, chiar cu bunăvoința măturii de creație pe care o caligrafiază cu suplete culturală Dominic Dembinski, **Livada de vișini** în demersul regizoral se validează printr-o lectură scenică încărcată, în sensul nobil al termenului, de atmosfera, climatul și poezia cehoviană, în cheia unei drame de lirică sorginte purtând amprenta accentelor morale, sociale și simultan psihologice ce (s.n.) dau contur unei imagini globale, în al cărei cerc tradiția și inovația plutesc într-o complementaritate de altitudine modernă și de suplete contemporană“ (p. 110); „Spectacolul dovedește arta unei inspirate lecturi scenice, capacitând potențialitatea artistică a unui conclave actoricesc de marcă“ (p. 111).

...Gata! Nu mai pot. Până la sfârșit mai sînt 60 de pagini, plus nelipsitul rezumat în franțuzește, alte 20. Dacă cineva doare să continue lectura, îi țin oricînd volumul la dispoziție, contra unui rezumat în românește, chiar și oral. Aveam de gînd, după reproducerea citatelor, să fac un comentariu vioi, acid, eventual inteligent, în orice caz impertinent, căci independent. Acum cred că nu ar mai avea nici un haz. Și nici un rost. Mai voiam și să număr de cite ori apar unele cuvinte (doar) în extrasele pe care le-am dat, și să număr în general cuvintele folosite, și să... Nu mai pot. Cred că m-am îmbatat și eu...

Înainte să mă duc la culcare, un singur amănunt. Autorul acestui volum — și al celorlalte opt despre care am pomenit în numărul trecut — este un proaspăt membru al Secției de dramaturgie și critica dramatică a Uniunii Scriitorilor, membru al Biroului Secției de critică a UNITER, șeful catedrei de teatrolgie a viitoareii Academii de studii teatrale și cinematografice, profesor universitar doctor Ion Toboșaru. Ait.

Alice Georgescu